

GŁOS NARODU

Wychodzi trzy razy dziennie.

WYDANIE WIECZORNE.

Listy pieniężne, przekazy na prenumeratę i inseraty nadsyłać należy franco do Administracji „Głosu Narodu”.

ADRES RED.: Ul. św. Tomassa 1. 66. Adr. telegr.: „Głos Narodu” Kraków.

PRENUMERATA wynosi w Krakowie miesięcznie 2 kor., kwartalnie 6 kor.

Na prowincyi miesięcznie z dwurazową przesyłką 3 kor. 30 h., z jednorazową przesyłką 2 kor. 70 h.

Kwartalnie z dwurazową przesyłką 9 kor. 80 h., z jednorazową przesyłką 8 kor. W państwie niemieckim kwartalnie 10 kor., w innych państwach kwartalnie 12 kor. Zmiana adresu 40 halerczy.

Cena numeru pojedynczego 6 halerczy.

OGŁOSZENIA (Inseraty) przyjmuje Administracja „Głosu Narodu”, ulica św. Tomassa 1. 66. — Od miejsca za wiersz drobnym pisemem (petit) 20 halerczy, akta tabelaryczny, liśtowy, od wiersza 60 hal. Nadsyłane po 60 hal. od wiersza. — Kalendarz i t. p. 50 hal. od wiersza. — Załączniki do „Głosu Narodu” (prospekty, cyrkularse, ogłoszenia itp.) przyjmuje się za cenę 3 kor. od 100 egz. dla zamiejscowych, po 1 kor. od 100 egz. dla miejscowych prenumeratów. Zamiejscowe ogłoszenia przyjmuje w Wiedniu Krasenski (Vogler, M. Drees, H. Schalek, E. Braun, R. H. Friedl, A. Joessel w Berlinie F. E. Coe, w Budapeszcie J. Leopold, Eduard Braun, Komunikaty prywatne po kronce: 1 korona od wiersza.

Biuletyn austro-węgierski.

Wiedeń, 9. listopada. Urzędowo ogłaszają dnia 9 listopada.

Wschodni teren.

Na północ od Jazłowca nad dolną Strypą i na syjskie ataki. Zresztą nic nowego. zachód od Czortoryska nad Styrem odparto ro-

Włoski teren wojenny.

Położenie niezmiennione. nad Soczą; na Zagorę, w Dolomitach na Col di Lana i na stołko Sief odparto. Kilka nieprzyjacielskich ataków na froncie

W Czarnogórze i Serbii.

Położenie na granicy czarnogórskiej niezmiennione. Dywizje niemieckie, operujące w obrębie Kruszewca, posuwają się dalej naprzód. Bułgarzy zajęli Leskovac. Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefera, polny marszałek porucznik.

Ivanjica nad Morawicą, poboczna zachodniej Morawy, około 32 km. na południe od Morawy. Trstenik na prawym brzegu zachodniej Morawy w połowie drogi między Krajewo a Krusevcem. Leskovac nad południową Morawą o 30 km. na południe od Niszu. Przyp. Red.)

Walki w Serbii.

Austro-węgierskie wojska gen. Koevessa, jak donosi znany korespondent wojenny Kirch-lehner — do walki górskiej doskonale wyposażone, podjęły się ciężkiego zadania następowania na przeciwnika w poprzek gór. Lewe skrzydło tej armii, utrzymuje stale łączność z prawem skrzydłem armii gen. Gallwitz'a, prze-między potokami Gruga i Lubomir ku dolinie środkowej Morawy. Jego strażce przednie osiągnęły już obszar Trstenika, zaś walczący w środku niemiecki korpus rezerwy postępuje już po obu stronach doliny rzeki Iboru (prawego dopływu Morawy golijskiej) i stoi na skraju wzniesień, wysuniętych w obszarze Kraljeva ku dolinie Morawy od wschodu przez Kapaonik Planinę, zaś od zachodu przez dawne serbsko-tureckie góry graniczne. Przed tym korpusem rozciąga się więc trudny do przebycia teren, który jednak zamyka najważniejszą dla Serbów drogę odwrotną

Główna kolumna prawego skrzydła armii gen. Koevessa, wciągająca przeciwnika ku Nowobazarskiemu Sandżakowi, dokonano wdarcia się do doliny Ibaru koło Radaljeva i walczą obecnie w obszarze Ivanjicy. Wojska te muszą kroczyć przeważnie po bezdrożach sięgających do 1000 m. gór lesistych, przyczem dowóz z dolin na front wojny musi być uskuteczniany przy pomocy zwierząt jucznych.

Kolumny łącznikowe między wojskami operującymi w dolinie Ibaru i Morawicy, po zaciętych walkach na sięgającej o wysokości 900 m. Planinie Jelica, pozostawiają ją już poza sobą, dotarły do linii biegnącej przez miejscowości Guca — Kapu.

Jak daleko dotarły wojska postępujące z jednej strony od miejscowości Użice górskimi drogami do Nova—Varos, z drugiej zaś brygady górskie postępujące ku Priboj, jeszcze nie obwieszczone. W ogólności jednak zabiega prawe skrzydło armii gen. Koevessa ze swojemu koncentrycznym z północnego zachodu postępującymi kolumnami bocznymi ku Sandżakowi Nowobazarskiemu, okrążając w ten sposób przeciwnika, który napierany przez armię gen. Gallwitz'a, i przez zadržającą od wschodu bułgarską armię gen. Bojadjeva, jak najmniej oszczędzając przez naciskające od południa ku Prisztinie siły bułgarskie — zdołał sobie zachować dotychczas wolność odwrotu jedynie w obszar miasta Ipek.

Operacje na froncie czarnogórskim wzięją w dalszym ciągu znaczniejsze siły czarnogórskie, zapobiegając przez to skrzydłowemu uderzeniu na Sandżak Nowobazarski batalionów czarnogórskich.

Metodyczna praca wszystkich trzech sprzymierzeńców osiągnęła dptychczas na wszystkich odcinkach południowego terenu wojny jak najlepsze wyniki i daje rękojmię, iż gwałtowne wysiłki Anglików i Francuzów, zmierzające do ocelenia Serbów, pozostaną bez najmniejszego wpływu na główne rozstrzygnięcie.

Skrócenie frontu.

Berlin. (Tel. pdyw.) Korespondent „Berliner Tageblatt” donosi z południowego placu boju: Operacyjne zwarcie się austro-węgierskich, niemieckich i bułgarskich armii, które nastąpiło na ziemi serbskiej, przyniosło ze sobą bardzo znaczne skrócenie frontu. Całkowity łuk sprzymierzonych wynosi w linii powietrznej obecnie tylko 300 km. Z tego odpada na odcinek północny, od Ivanjicy do Kruszewca 100 km. zaś na pozostałe odcinki, tj. odcinek wschodni (dolina południowej Morawy) i odcinek południowy (od Bonackiej Morawy aż do linii kolejowej do Mitrowicy) 200 km. Przeciśkająca się przez grzbiet Jelicy kolumna

sem. W tym kierunku nie zmienia kroki czworporozumienia, w szczególności wysłanie francuskiego okrętu wojennego do Santi Quaranta na morze Adryatyckie, które przedstawia się jako pośredni nacisk. W wysłaniu włoskiej ekspedycji do Albanii może rozstrzygnąć tylko generał Cadorna.

Brak wspólnego kierownictwa.

Berlin. (Tel. pryw.) Według „Vossische Zeitung” donosi „Messagero” z Salonik, pod datą 30 października; Gen. Sarraill po krótkiej lustracji francuskich stanowisk, powrócił tutaj. Wojska francuskie są oszacowane na wzór rzach Babrowo—Gradok—Demir—Kapu. Kontakt z wojskami serbskimi nie został jeszcze uzyskany. Pierwsze wojska angielskie przybyły do Gwęgeli. Najważniejszem jest jednak doniesienie, iż Anglicy i Francuzi działają w zupełnej niezależności od siebie, z którego to faktu wynika, iż nie mają wspólnej naczelnej komendy, i że między oboma sztabami generalnymi nie osiągnięto jednolici.

Spóźniona pomoc.

Berlin (T. pryw.) Według „Berliner Tageblattu” „Svenska Dagbladet” donosi z Londynu: W Odesie znajduje się około czterech milionów rosyjskiego wojska, które będzie wysłane na front bałkański.

Z Grecyi.

Nowy premier grecki.

Wiedeń (T. pryw.) Grecki poseł w Wiedniu p. Grypary udzielił współpracownikowi „Morgen” o osobie nowego premiera greckiego Skuludisa następujące informacje: Nowy premier gabinetu i jednocześnie minister spraw granicznych liczy obecnie 75 lat życia i należy do najwybitniejszych i najbardziej poważanych greckich polityków. Jest on mężem zaufania króla Konstantyna. Skuludis zaczął swą karierę jako poseł ze Syru i w czasie wojny grecko-tureckiej był ministrem spraw zagranicznych, a jednocześnie z Venizelosem i drem Streitem należał do misji greckiej na londyńskiej konferencji w roku 1913. Następnie wycofał się zupełnie z życia politycznego, nie należąc nigdy do żadnego stronnictwa. Obecnie wielkie zaufanie króla powołało go na czoło rządu w chwili tak brzemiennej w wypadki, mogącej zaważyć w nowej historii Grecyi.

Wiści o przesileniu w Grecyi.

Berlin. (Tel. pryw.) Według berlińskiego „Tagu” „Corriere della Sera” donosi z Aten: Przesilenie gabinetowe nie jest jeszcze ukończone, jednakże z międzynarodowego punktu widzenia pozabawione jest wszelkiego interesu. Walka, jaką Venizelos stoczył w parlamencie, nie jest niczem więcej, jak tylko epizodem parlamentarnym. Sytuacja Grecyi wobec wielkich mocarstw pozostała niezmienną. Przesilenie posłużyło jedynie do odobrania złudzeń Venizelosowi i jego przyjaćiom. Nowe wybory, które prawdopodobnie odbędą się z końcem grudnia, odbiorą mu resztę wpływów. Król dnia 5 b. m. powołał do siebie wszystkich członków ustępującego gabinetu, jednak żadnego zwolennika Venizelosa, okazując przez to, że przy tworzeniu nowego gabinetu rozchodzi się tylko o wewnętrzne zmiany wśród dotychczasowych czynników. Zdaje się, że zwolennicy Venizelosa, aby ukryć swą słabość, nie będą brać udziału w nowych wyborach. Naród grecki przyjął wiadomość o przesileniu gabinetowym z najwyższym spokojem i nie zapala się do idei, które uważa może za genialne, lecz niebezpieczne.

Wiadomości telegraficzne

Przed nowymi próbami.

Berlin (T. pryw.) Według „Berliner Tageblattu” zapowiada „Central News” nową wielką ofensywę angielsko-francuską na zachodnim froncie. W Artois dokonują się wszystkie przygotowania do ataku Francuzów.

Przed zebraniem włoskiej Izby.

Lugano. (Tel. pryw.) Urzędowo ogłaszają, że zapowiadana na 1 grudnia sesja włoskiej Izby obradować będzie 20 dni. Według wynurzeń Salandry, na sesji tej postawi rząd na porządku dziennym kwestyę zaufania i odnowienia pełnomocnictw. Obrady będą trwały krótko i o ile socjal-demokraci nie doprowadzą do zapowiedzianych zajęć. W Rzymie odbyło się onegdaj zebranie Komitetu republikańskich socyalfistów pod przewodnictwem starego Garibaldiowego, a także i zebranie radykalnych i narodowych partyi, na których uchwalono bezwzględne zwalczanie wszystkich wrogów wewnętrznych.

Zwołanie Izby włoskiej.

Brym. (T. B.) Izba deputowanych została zwołaną na 1. grudnia br.

Wybuch we francuskiej fabryce amunicyj.

Paryż. (T. B.) Jak „Tempe” donosi, w płaciek nastąpiła w fabryce amunicyj w Saint Calais (departament Sarthe) eksplozja, przyczem jeden żołnierz i kilku robotników odniosło rany.

Podwyższenie podatku od wódki.

Wiedeń. (T. B.) „Wiener Zeitung” ogłasza rozporządzenie cesarskie podwyższające dodatek do podatku wódczanego o dalszych 40 halerczy od litra alkoholu, tak, iż obciążenie podatkowe wódek wynosi obecnie razem 2 korony od litra alkoholu o niższej cenie i 2.20 od litra przy wyższej cenie (poza kontyngentem).

Dalej ogłasza „Wiener Zeitung” rozporządzenie ministerjalne w sprawie utworzenia centrali spirytusowej i rozporządzenie ministerjalne w sprawie wprowadzenia cen maksymalnych dla denaturowanego spirytusu.

Dniestr.

Odbywające się nad Dniestrem walki w czasie obecnej wojny zwróciły na światła, a w historii ważną rzekę oczy całego świata. Nie od rzeczy tedy będzie podać czytelnikom „Głosu Narodu” trochę źródłowych informacji o niej, o której Grzegorz XV po chocimskim zwycięstwie 1621 r., pisał temi słowy: „Jako rzeka Dniestr będzie pomnikiem hańby tureckiej, tak niechaj płynie wieczna chwala dla imienia polskiego”. Przypatrzmy się jej tedy z punktu geograficznego i historycznego: Dniestr wypływa z Karpat w pobliżu źródeł Sanu (był projekt kanału, łączącego z systematem Wisły) i płynie równoległe do karpackiego łuku. Rzeka ta wryła się głęboko w grzbiet wyżyny, z początku do dewonu, dalej na wschód do syluru, a jeszcze dalej ku południowi aż do granitowego archaicznego podkładu.

Malownicze skaliste ściany doliny, ciągnące się w pobliżu rzeki, posiadają jaskinie, w których kryli się niegdyś nabożeństwa starożycy, kryjąc się tu przed przesładowaniami najświętszego synodu rosyjskiego. (Ob. Afanasiew: „Pojezdka w jużuju Rossiju”). Obecnie jaskinie te służą tylko za schronienie, podczas niepogody, pastuchom. Na przestrzeni jednak od Sambara do Niżni i owa ściana doliny znacznie się oddalała i Dniestr płynie wśród szerokiej łąkowej i błotnistej doliny, stanowiącej bujne pastwiska dla wypasowych wółw, „cielenie śnieżne wypasają błonia Dniestrowej pobrzeżnie”. Płynąc po skalistym dnie, Dniestr poroży Jampolski i tworzy, które czas długi stanowiły wielkie utrudnienie w żegludze, ale które przed dwudziestu kilku laty zostały wysadzone prochem. Dniestr tworzy bardzo liczne drobnie, ale nagłe zakręty, które nieraz do ośmiu razy drogę przedłużają.

Dopływy Dniestru prawe, to jest karpackie, są to burliwe górskie potoki, które unoszą mnóstwo rumowiska, rzekę główną zapychającego. Dopływy lewe stawie płyną równoległe do siebie i zlożą sobie, jak i rzeka główna, głębokie łożyska, tworzą stawy, poruszają młyny. W tych wąwozach leżą wsi i miasta wśród sadów i, (w południowej części dorzecza) winnic. Rzeka ta przepływa wogóle kraje bogate, kraje pszenicy, do której ku południowi dołącza się kukurudza, tytoń i wino. Ale prócz usuniętej przeszkody porożów, rzeka ta posiada jeszcze drugą niedogodność dla żeglugi i handlu, mianowicie ujście do bardzo płytkiego limanu; drzewo, które spławiano przed wojną z lesistych Karpat za pośrednictwem Dniestru do bezludnych stepów południowej Rosyi, także przyczyniało się nie mało do utrudnienia żeglugi, albowiem zatonięte kłody wpływają bardzo na tworzenie się mielizn. Mimo te niedogodności Dniestr był za czasów rzezypospolitej genuieńskiej ważną drogą handlową: Genuieńczycy za jego pośrednictwem sprowadzali zboże i mieli nad Dniestrem swoje własne faktory (Akerman, Bender, Chocim).

Ze Jagiellonów zboże szło Dniestrem aż do Konstantynopola, a nawet do Cypru. Ale w końcu XV wieku, kiedy Turcy i Tatarzy opanowali wybrzeża morza Czarnego, dokąd nasza Rzeczpospolita sięgała była, przecieli te stosunki handlowe. Później Wenecyanie pragnęli zawiązać tedy stosunki handlowe (zboże) z Polską, ale poróg Jampolski odstraszył ich od tego. Następnie żegluga i handel na Dniestrze odbywały się bardzo nieregularnie. W 1738 i 1739 roku Austriacy użyli Dniestru, tak jak dzisiaj, w celach wojennych, mianowicie sprowadzili na statkach zapasy i materiały wojenne do oblężonego i zdobytego Chocima.

Obecnie, gdy poróg Jampolski jest usunięty, Dniestr po przekopaniu kanału między nim i Sa-nem, stałby się niewątpliwie ogniem ważnej drogi handlowej przecinającej w poprzek ład Europy między morzem Czarnem i Bałtyckiem. Zboże z dorzecza Dniestru mogłoby przedrzeć do sięgnąć Londynu przez Gdańsk niż przez Odesę i Gibraltar, którą to ostatnią drogą nie może współzawodniczyć dość skutecznie ze zbożem amerykańskiem.

Dniestr był niegdyś rzeką graniczną między Polską i Turcyą, wiele krwi polskiej i tureckiej przelało się nad jego brzegami (kieska cecorska!), a wielu synów polski na dnie tej rzeki i obecnie zabrało swój grób; po obu stronach Dniestru wznosiły się niegdyś dwie ważne twierdze: turecka — „Oczmi” i polska — Kamieniec Podolski, na niedostępnej budowanej skale, niby na platformie kolumny. Z powodu głębokości swej doliny i bystrości biegu rzeka ta jest do

przeprawy trudna; dlatego dogodniejsze pod tym względem miejsce pod Zwanicem, było świadkiem, także dawniej, wielu wydarzeń wojennych. J. St. P.

KRONIKA

Odezwa do Polek. Biuro przydziałne kraj. Stow. Czerwonego Krzyża nadsyła nam odezwę, podkretowaną koniecznością zorganizowania opieki szpitalnej i opieki nad inwalidami w Krakowie. W odezwie czytamy między innymi: „Polki! Zaniebdywałyśmy miesiącami naszych chorych, niech tego już teraz nie będzie! Wejdźmy między nich i między inwalidów! Tracimy tak wiele w obecnej wojnie. Same ruiny, zgłiszcz. Zdżczenie, obniżenie poziomu kulturalnego. Straty ogromne. Gdyby się zbliżył do inwalidy, chory zmroziłby serce nieraz swym smutkiem bezbrzeżnym, znalazłyby się i w jego duszy ruiny i zgłiszcz. Zadaniem i obowiązkiem kobiety zatlić znowu znicz wiary i nadziei. Chcemy uchować naszych od zdżczenia, chcemy zapobiedz obniżeniu się kultury całej mas naszego narodu, idźmy i działajmy, choćby dopiero w szesnastym miesiącu wojny! Czerwony Krzyż organizuje obecnie tę pracę od podstaw. Zaprasza chętnych do współdziałania. Trzeba się tylko zgłosić osobicie lub kartką w biurze ul. Basztowa 6. między godz. 11—1 w południe. W Krakowie jest do odwiedzenia 40 domów szpitalnych i inwalidów. To znaczy, że trzeba blisko sto pań do systematycznej, jednolitej pracy. Czyż w Krakowie nie znajdzie się sto Polek, któreby chciały wejść między chorych, cierpiących i inwalidów na 4 do 5 godzin tygodniowo? Szpitale krakowskie dotychczas zbawione są opieki społeczeństwa. Cały ciężar zdany na rząd i wojskowość. A jednak w tych szpitalach nasi najbliżsi! Ci, co w naszej obronie zdrowie stracili, co miesiącami znosili wojenne trudy wśród chłodu i głodu, wśród skwaru i mrozu, co od miesięcy nie widzieli nikogo, koby im przypomniał lepsze czasy, ciepło życia rodzinnego.”

Spodziewać się należy, że odezwa znajdzie odzew wśród naszych pań, które chętnie kilka godzin tygodniowo poświęcą na cel tak wysoce humanitarny.

Powalanie pod broń. Na murach miasta rozlepiono dziś obwieszczenie powołujące obywateli austriackich i węgierskich urodzonych w latach 1875, 1876, 1877 oraz 1891—1895, którzy przy ostatnich przeglądach uznani zostali za zdolnych do służby z bronią, o jawienia się w oznaczonej w ich karcie legitymacyjnej Komendzie uzupełniającej w dniu 16. listopada a. b. r. najpóźniej do godziny 11-jej przedpołudniem.

Każdy obowiązany do służby w pospolitem ruszeniu, który ma się zgłosić do szeregów, winien we własnym interesie przynieść z sobą jedną parę silnych, nadających się do użycia w polu butów, bieliznę wełnianą, o ile możliwości onuczki z owczej wełny, nadto noż, widelec i łyżkę, tudzież naczynie na jedzenie, jakoteż przybory do czyszczenia. Za przyniesione buty i bieliznę wełnianą wypłaci skarb wojskowy wynagrodzenie oznaczone według oszacowania, o ile te przedmioty okażą się zupełnie przydatne do używania w polu. Również zaleca obwieszczenie wzięcie pożywienia na dzień stawiennictwa, za co zapłaci skarb wojskowy ustanowione wynagrodzenie.

Karta legitymacyjna pospolitego ruszenia uprawnia przy stawiennictwie do wolnej jazdy koleją żelazną z wyjątkiem pociągów pospiesznych i należy postarać się przed rozpoczęciem tej jazdy o zaopatrzenie karty legitymacyjnej pieczęcią w kasie osobowej stacyi wyjazdu.

Posiedzenie krak. Tow. lekarskiego odbędzie się we środę tj. 10. bm. o godz. 6 wiecl. w domu Tow. przy ul. Radziwiłłowskiej 1. Na porządku dziennym: demonstracje chorych oraz wykład prof. Kadera „o szwie naczyniowym i jego wynikach”. Prezydium Tow. zaprasza na posiedzenie wszystkich pp. lekarzy tak cywilnych jak i wojskowych.

Komitet doradczy pomocy dla ewakuowanych przypomina, że od środy dnia 10. bm. kursować będą po mieście wozy w celu zbierania odzieży i o-tuwia dla powracających uchodźców.

Rada zawiadowcza Towarzystwa Strzeleckiego w Krakowie zaprasza członków do wzięcia 10. procentu udziału w oddaniu ostatniej posługi ś. p. Zygmuntowi Mendelsburgowi, długoletniemu członkowi Towarzystwa. Obrzęd pogrzebowy odbędzie się we środę, 10. listopada br. o godz. 3 popołudniu z domu żałoby przy ulicy Szczepańskiej 1. 1 na miejsce wiecznego spoczynku.

Odbudowa kraju. W sobotę bieżącego tygodnia, w sali Rady powiatowej w Białej, odbędzie się zebranie Komisy doradczej przy Wydziale krajowym dla odbudowy kraju. W obradach Komisy wezmą też udział przedstawiciele rządu krajowego. Imieniem krakowskiego komitetu odbudowy Wm i miast polskich uczestniczyć będzie w obradach przewodniczący prez. Dr Leo.

Choroby zakaźne w Krakowie. Fizykat miejski ogłasza następującą statystykę chorób zakaźnych za czas od 23—30 października. W czasie tym było u miejscowych: płonicy 5 wypadków, błonicy 2 wypadki, tyfusu brzusznego 2 wypadki i czerwonki 2 wypadki; u zamiejscowych: płonicy 2 wypadki, błonicy 5 wypadków, tyfusu brzusznego 6 wypadków, czerwonki 2 wypadki.

